

Înalta Curte de Casație și Justiție
COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 33/2019 din 09/12/2019

Dosar nr. 2023/1/2019

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 144 din 24/02/2020

Corina-Alina Corbu - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici - președintele Secției I civile
Eugenia Voicheci - președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru - președintele Secției penale
Mioara Iolanda Grecu - judecător la Secția I civilă
Mari Ilie - judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu - judecător la Secția I civilă
Valentin Mitea - judecător la Secția I civilă
Bianca Elena Țândărescu - judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negrilă - judecător la Secția I civilă
Beatrice Ioana Nestor - judecător la Secția I civilă
Carmen Elena Popoiag - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Georgeta Stegaru - judecător la Secția I civilă
Mihaela Paraschiv - judecător la Secția I civilă
Cristina Petronela Văleanu - judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda - judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea - judecător la Secția I civilă
Maria Speranța Cornea - judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu - judecător la Secția a II-a civilă
Gheza Attila Farmathy - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Rodica Florica Voicu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Simona Cristina Neniță - judecător la Secția penală
Sorin Alin Nicolescu - judecător la Secția penală

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a fost legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (1) din Codul de procedură civilă și ale art. 27¹ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința a fost prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Ministerul Public a fost reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef al Secției judiciare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pentru Avocatul Poporului, titularul sesizării, s-au prezentat doamnele consilier Linda Timofon și Luiza Portase Necula.

La ședința de judecată a participat doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului ce face obiectul Dosarului nr. 2.023/1/2019.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și punctul de vedere formulat de Ministerul Public.

Președintele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a constatat că nu există chestiuni prealabile și a acordat cuvântul asupra recursului în interesul legii.

Doamna consilier Linda Timofon, pentru titularul sesizării, a prezentat orientările jurisprudențiale care au determinat promovarea prezentului recurs în interesul legii de către Avocatul Poporului, punând concluzii de admitere a acestuia și pronunțarea unei decizii de unificare a practicii judiciare. A apreciat ca fiind în litera și spiritul legii opinia potrivit căreia divorțul dintre soți este o acțiune personală, care privește statutul persoanei, iar o astfel de acțiune nu poate face obiectul medierii.

Doamna procuror Antonia Constantin, reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a susținut aceeași opinie, arătând că cererile prin care părțile solicită pronunțarea unei hotărâri de expedient pentru consfințirea acordului de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei sunt inadmisibile. A mai arătat că, în măsura în care instanța de judecată a fost investită și cu o astfel de cerere, nici rezolvarea aspectelor accesorii divorțului nu poate face obiectul medierii.

Constatând că nu există întrebări din partea membrilor completului pentru reprezentantele Ministerului Public și Avocatului Poporului, președintele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a declarat dezbaterile închise, iar completul a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. Obiectul recursului în interesul legii

1. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită prin sesizarea Avocatului Poporului cu recursul în interesul legii în materie civilă ce vizează interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a stabili dacă instanța de judecată poate lua act de acordul de mediere prin care părțile s-au înțeles cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului.

II. Prevederile legale ce fac obiectul sesizării

2. Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 192/2006):

"Art. 2. - (...)

(4) Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege. (...)"

"Art. 59. - (...)

(2) Părțile sau partea interesată se pot înfățișa la instanța judecătorească pentru a cere, îndeplinind procedurile legale, să se dea o hotărâre care să consfințească înțelegerea lor. Competența aparține fie judecătoriei în a cărei circumscripție își are domiciliul sau reședința ori, după caz, sediul oricare dintre părți, fie judecătoriei în a cărei circumscripție se află locul unde a fost încheiat acordul de mediere. Hotărârea prin care instanța încuviințează înțelegerea părților se dă în camera de consiliu și constituie titlu executoriu în condițiile legii. Dispozițiile art. 438-441 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător. (...)"

"Art. 64. - (1) Pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți privitoare la:

- a) continuarea căsătoriei;
- b) partajul de bunuri comune;

- c) exercițiul drepturilor părintești;
- d) stabilirea domiciliului copiilor;
- e) contribuția părinților la întreținerea copiilor;
- f) orice alte neînțelegeri care apar în raporturile dintre soți cu privire la drepturi de care ei pot dispune potrivit legii.

(1¹) Acordurile de mediere încheiate de părți, în cauzele/conflictele ce au ca obiect exercițiul drepturilor părintești, contribuția părinților la întreținerea copiilor și stabilirea domiciliului copiilor, îmbracă forma unei hotărâri de expedient.

(2) Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul."

III. Orientările jurisprudențiale divergente

3. Examinând jurisprudența la nivel național, Avocatul Poporului a arătat că s-a conturat existența unei practici neunitare în ceea ce privește interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, precum și ale art. 373 lit. a) și art. 374 alin. (1) din Codul civil, fiind identificate trei orientări:

4. Potrivit primei orientări jurisprudențiale, unele instanțe au apreciat că nu se poate lua act de acordul de mediere cu privire la divorț, reținând că divorțul reprezintă o acțiune personală, ce privește statutul persoanei, și care, potrivit art. 2 alin. (4) din Legea nr. 192/2006, nu poate forma obiect de mediere. În același sens, conform prevederilor art. 64 alin. (1) lit. a) din actul normativ menționat, pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți vizând continuarea căsătoriei, iar nu și divorțul. În plus, divorțul nu face parte dintre cauzele în care se poate pronunța o hotărâre de expedient în baza acordului de mediere, potrivit dispozițiilor art. 64 alin. (1) din aceeași lege.

5. Instanțele de judecată au apreciat că sintagma "înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei" din cuprinsul art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 se referă la înțelegerea soților cu privire la modalitatea desfacerii acesteia, și nicidecum la realizarea divorțului prin intermediul acordului de mediere încheiat în fața mediatorului, dovadă în acest sens stând faptul că legiuitorul a prevăzut că acordul de mediere nu poate fi depus decât la instanța de judecată competentă să se pronunțe asupra divorțului. În plus, s-a constatat că divorțul nu figurează printre cazurile limitativ prevăzute de lege, în care acordurile de mediere pot îmbrăca forma unor hotărâri de expedient.

6. Sesizarea instanței de judecată nu poate fi făcută printr-o cerere de omologare a acordului de mediere cu privire la divorțul dintre soți, ci doar printr-o cerere de desfacere a căsătoriei. S-a apreciat că divorțul nu se numără printre neînțelegerile dintre soți care pot fi soluționate prin mediere, enumerate în cadrul art. 64 alin. (1) din Legea nr. 192/2006.

7. În schimb, instanța de judecată poate avea în vedere la soluționarea cauzei înțelegerea dintre părți cu privire atât la forma divorțului, cât și cu privire la soluționarea cererilor accesorii acestuia.

8. Într-o a doua orientare jurisprudențială, instanțele de judecată au ținut seama de acordul de mediere referitor la divorț, dar sub condiția ca instanța să pronunțe desfacerea căsătoriei prin acord, în urma verificării consimțământului liber exprimat al părților în acest sens în fața instanței de judecată, în condițiile art. 931 alin. (1) din Codul de procedură civilă, transformând, practic, cererea de pronunțare a unei hotărâri de expedient în baza acordului de mediere asupra divorțului într-o cerere de divorț prin acordul dat în fața instanței de judecată.

9. S-a exprimat opinia că instanța de judecată are obligația de a lua consimțământul părților cu privire la desfacerea căsătoriei și, doar în măsura în care acesta există, instanța va dispune desfacerea căsătoriei; în caz contrar nu va lua act de divorțul părților în fața mediatorului.

10. Pronunțarea unei hotărâri care să încuviințeze învoiala părților, exprimată în cuprinsul acordului de mediere, de a divorța, nu se poate face decât cu respectarea exigențelor impuse de art. 930 și art. 931 din Codul de procedură civilă.

11. Într-o a treia orientare jurisprudențială, instanțele de judecată au avut o abordare diferită, apreciind că se poate lua act de acordul de mediere asupra divorțului, în baza art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, sub condiția, acolo unde este cazul, ca înțelegerea părților să respecte principiul interesului superior al minorului.

12. În acest sens, s-a exprimat opinia că instanța de judecată are obligația de a verifica dacă acordul de mediere dintre părți cu privire la raporturile dintre părinții divorțați și copii lor minori, stabilirea locuinței minorilor și stabilirea pensiei de întreținere nu aduce atingere intereselor minorilor rezultați din căsătorie.

13. Instanța va lua act de înțelegerea dintre părți, materializată prin acordul de mediere, în situația în care acesta nu cuprinde dispoziții contrare legii sau normelor de ordine publică, fiind ocrotit dreptul copilului în cauză și implicit al părintelui de a menține și păstra legăturile personale cu copilul în forma stabilită prin acord.

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

14. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că procesul de divorț în întregul său, și nu doar acțiunea prin care aceste aspecte sunt deduse judecătii, are caracter strict personal, deoarece obiectul său implică antamarea de către instanță a unor aspecte ținând de viața intimă și familială a părților din litigiu. Acest caracter strict personal al procesului a impus adoptarea unei proceduri speciale, derogatorii de la normele dreptului comun, care nu face decât să dea expresie particularității esențiale a procesului de divorț și implicit prevederilor constituționale cuprinse în art. 26 din Legea fundamentală referitor la viața intimă, familială și privată (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 305 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 29 iunie 2016, și Decizia nr. 1.099 din 8 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 11 noiembrie 2011).

15. Dispozițiile art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

16. Analizând jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în procedurile de unificare a practicii judiciare, a fost identificată Decizia nr. 3 din 14 ianuarie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin care s-a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul Buzău - Secția I civilă, în Dosarul nr. 14.090/200/2017, cu privire la dezlegarea următoarei chestiuni de drept: "instanța de judecată poate lua act de acordul de mediere, prin care părțile s-au înțeles cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, conform art. 64 alin. (2) și art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare?".

La paragrafele 38 și 39 din această decizie s-au reținut următoarele:

"38. În ipoteza în care dispozițiile legale în discuție au fost aplicate și interpretate de instanțe în mod neunitar, prin hotărâri judecătorești definitive/irevocabile, se constată că există o practică judiciară conturată, fapt ce determină pierderea caracterului de noutate al problemei de drept supuse analizei.

39. Așadar, existența unei practici neunitare denotă nu numai că se poate recurge la mecanismul recursului în interesul legii, ci și că nu mai poate fi sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, deoarece scopul preîntâmpinării practicii neunitare nu mai poate fi atins, problema de drept care a suscitat-o nemaifiind, prin urmare, una nouă, ci una care a creat deja practică diferită."

VI. Opinia titularului sesizării

17. Avocatul Poporului a apreciat că prima orientare a jurisprudenței este în acord cu litera și spiritul legii, motivat de faptul că, în lipsa unui temei legal expres, divorțul dintre soți este o acțiune personală, care privește statutul persoanei și o astfel de acțiune nu poate face obiectul medierii.

18. În acest sens, instanța de judecată poate fi sesizată cu o cerere de desfacere a căsătoriei, și nu printr-o cerere de încuviințare a acordului de mediere în ceea ce privește divorțul soților.

19. Argumentele Avocatului Poporului au ca premisă de lucru două aspecte esențiale:

a) stabilirea naturii juridice a divorțului ca fiind o acțiune personală exclusă în mod expres de la acordul de mediere, atrăgând astfel incidența art. 2 alin. (4) din Legea nr. 192/2006, potrivit căruia "Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei (...)";

b) în accepțiunea Codului civil, există două modalități de desfacere a căsătoriei: în fața ofițerului de stare civilă sau a notarului, pe de o parte, și în fața instanței de judecată, pe de altă parte.

a) Caracterul de acțiune personală a divorțului este reliefat în întreaga jurisprudență a Curții Constituționale.

20. Caracterul de acțiune strict personală a divorțului este conferit de prevederile art. 918 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora acțiunea de divorț aparține numai soților.

21. În plus, potrivit art. 921 alin. (1) din Codul de procedură civilă, comparativ cu dreptul comun, care îngăduie părților

să își exercite drepturile procedurale personal sau prin mandatar, în procesele de divorț, soții trebuie să se prezinte personal în fața instanțelor de fond, neputând sta în proces prin reprezentanți, textul de lege instituind astfel regula obligativității înfățișării personale a soților, precum și excepțiile de la această regulă.

22. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că procesul de divorț în întregul său, și nu doar acțiunea prin care aceste aspecte sunt deduse judecării, are caracter strict personal, deoarece obiectul său implică antamarea de către instanță a unor aspecte ținând de viața intimă și familială a părților din litigiu.

23. Acest caracter strict personal al procesului a impus adoptarea unei proceduri speciale, derogatorii de la normele dreptului comun, care nu face decât să dea expresie particularității esențiale a procesului de divorț și, implicit, prevederilor constituționale cuprinse în art. 26 din Constituția României referitor la viața intimă, familială și privată (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 305 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 29 iunie 2016, Decizia nr. 1.099 din 8 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 11 noiembrie 2011).

b) Singurele modalități de desfacere a căsătoriei avute în vedere în mod expres de legiuitor sunt cele reglementate de Codul civil: în fața ofițerului stării civile sau notarului și în fața instanței de judecată.

24. Intenția legiuitorului de a stabili doar aceste modalități de desfacere a căsătoriei prin divorț poate fi decelată din urmărirea parcursului legislativ al celor două acte normative incidente, respectiv Legea nr. 192/2006 și Codul civil.

25. Dacă intenția legiuitorului ar fi fost să confere mediatorului posibilitatea de a lua act de desfacerea căsătoriei printr-o hotărâre de expedient ar fi prevăzut în mod expres aceasta în Codul civil, adoptat prin Legea nr. 287/2009 și intrat în vigoare în anul 2011, act normativ ulterior consacării legislative a profesiei de mediator.

26. Din interpretarea dispozițiilor art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 se deduce faptul că soții pot încheia o înțelegere cu privire la modul de desfacere a căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, nu și la realizarea divorțului propriu-zis, în forma acordului de mediere, acesta nefiind inclus în aspectele ce pot fi soluționate prin mediere.

27. Instanța de judecată poate avea în vedere înțelegerea părților cuprinsă în acordul de mediere în ceea ce privește forma divorțului (culpă comună sau culpă personală) și soluționarea cererilor accesorii (în cazul divorțului cu copii minori instanța având obligația de a verifica acordul de mediere și sub aspectul respectării interesului superior al copilului referitor la exercițiul drepturilor părintești, contribuția părinților la întreținerea și stabilirea domiciliului copiilor, partajul bunurilor comune).

28. Prin urmare, Avocatul Poporului a apreciat că cererea de consfințire a acordului de mediere având ca obiect divorțul prin acordul soților trebuie respinsă, ca inadmisibilă, de către instanțele de judecată.

29. În considerarea rolului constituțional al Avocatului Poporului de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice, titularul sesizării a apreciat că divorțul reprezintă o acțiune personală, ce privește statutul persoanei, și nu se numără printre cauzele care pot fi soluționate prin mediere, desfacerea căsătoriei putând fi dispusă doar prin modalitățile expres prevăzute de Codul civil.

VII. Opinia procurorului general

30. Prin punctul de vedere formulat de Ministerul Public s-a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii prima orientare jurisprudențială, în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, sunt inadmisibile cererile prin care părțile solicită instanței de judecată consfințirea acordului de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului.

31. În argumentarea punctului de vedere s-a arătat că divorțul, ca și căsătoria, privesc statutul persoanei, fiind acte de stare civilă. Ambele presupun exercitarea unor drepturi strict personale, având la bază consimțământul liber și personal al soților, incompatibil cu ideea de reprezentare.

32. Art. 98 din Codul civil definește starea civilă ca fiind dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calitățile strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă.

33. Spre deosebire de celelalte acțiuni de stare civilă, acțiunea de divorț poate fi formulată numai de către titularul stării civile respective, nu și de alte persoane.

34. Datorită importanței pe care statul o acordă, acest domeniu este unul de ordine publică, lipsa unui control al statului, exercitat, de regulă, prin organe judiciare, putând duce la un dezechilibru social, astfel încât legiuitorul român a

adoptat o soluție menită să păstreze înțelegerile părților din medierea conflictelor de familie sub autoritatea statală.

35. În apărarea ordinii publice s-a instituit un control judiciar cu privire la cele mai importante aspecte ale raporturilor de familie, divorțul fiind unul dintre acestea.

36. Divorțul prin acordul soților sau divorțul remediu poate fi obținut doar pe cale judiciară, administrativă sau prin procedură notarială, potrivit dispozițiilor art. 374 și 375 din Codul civil.

37. Din aceste dispoziții legale rezultă că divorțul nu poate fi obținut, în niciun caz, pe calea acordului de mediere, nici măcar prin validarea acestuia de către instanța de judecată sub forma consfințirii acordului de mediere și pronunțarea unei hotărâri în conformitate cu dispozițiile art. 63 alin. (1) și (3) din Legea nr. 192/2006.

38. Pornind de la natura hotărârii de expedient, ca act procedural prin care se pune capăt judecătii în temeiul tranzacției intervenite între părți, trebuie amintite și dispozițiile art. 2.268 alin. (1) din Codul civil care reglementează domeniul de aplicare al tranzacției judiciare și care prevăd că "Nu se poate tranzacționa asupra capacității sau stării civile a persoanelor și nici cu privire la drepturi de care părțile nu pot să dispună potrivit legii".

39. Nefiind decât un simplu înscris sub semnătură privată, acordul de mediere nu poate fi pus în executare imediat, ci trebuie supus fie verificării notarului public în vederea autentificării, fie încuviințării de către instanța de judecată care îl va cuprinde într-o hotărâre de expedient, conform dispozițiilor art. 438-441 din Codul de procedură civilă.

40. Deși ambele tipuri de acțiuni presupun parcurgerea unei proceduri necontencioase ca urmare a existenței acordului părților, între procedura divorțului prin acord și cea privind consfințirea acordului de mediere nu poate fi pus semnul egalității, prima fiind reglementată de dispozițiile speciale privind procedura divorțului cuprinse în cartea a VI-a, titlul I din Codul de procedură civilă, în timp ce procedura consfințirii acordului de mediere este supusă prevederilor cuprinse în dispozițiile art. 438-441 din Codul de procedură civilă privind hotărârile prin care se încuviințează învoiala părților.

41. Diferențele dintre cele două proceduri privesc mai multe aspecte, cum ar fi instanța competentă, cuprinsul cererii adresate instanței, prezența părților, regimul căilor de atac, publicitatea hotărârii.

42. O noutate față de reglementarea similară a cuprinsului cererii de divorț din Codul de procedură civilă anterior o constituie prevederea expresă în alin. (4) al art. 916 din actualul cod a situației în care între părți a intervenit un acord de mediere, textul de lege precizând că înțelegerea soților rezultată din mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și, după caz, la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune alături de cererea de divorț, aspect de maximă importanță pentru dezlegarea problemei de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

43. Edificator în acest sens este și textul art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 care dispune ritos că "Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul".

44. Pe de altă parte, obligativitatea prezenței fizice a soților în fața instanțelor de fond decurge din obligația instanței impusă de prevederile art. 374 alin. (3) din Codul civil privitoare la divorțul prin acordul soților pe cale judiciară, de a verifica existența consimțământului liber și neviciat al fiecărui soț și din obligația instituită de prevederile art. 921 alin. (2) din Codul de procedură civilă ca la fiecare înfățișare instanța să încerce împăcarea părților, obligații care nu ar putea fi aduse la îndeplinire pe calea consfințirii acordului de mediere, unde părțile pot fi reprezentate sau pot solicita judecarea în lipsă.

45. S-ar ajunge astfel la obținerea divorțului pe alte căi și în alte condiții decât cele prevăzute de lege, ceea ce nu este permis.

46. Acordul de mediere depus alături de cererea de divorț, în care se consemnează învoiala soților cu privire la desfacerea căsătoriei, nu reprezintă decât un început de dovadă a existenței acordului de voință, care trebuie întregit și întărit prin luarea consimțământului părților în mod direct și nemijlocit de către judecătorul cauzei.

47. Doar în privința capetelor de cerere accesorii divorțului, acordul de mediere încheiat de soți are deplină valoare juridică, acesta căpătând, prin omologarea sa de către instanță, și forță executorie.

Prin punctul de vedere formulat de Ministerul Public s-a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii prima orientare jurisprudențială, în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, sunt

inadmisibile cererile prin care părțile solicită instanței de judecată consfințirea acordului de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului.

48. În argumentarea punctului de vedere s-a arătat că divorțul, ca și căsătoria, privesc statutul persoanei, fiind acte de stare civilă. Ambele presupun exercitarea unor drepturi strict personale, având la bază consimțământul liber și personal al soților, incompatibil cu ideea de reprezentare.

49. Art. 98 din Codul civil definește starea civilă ca fiind dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calitățile strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă.

50. Spre deosebire de celelalte acțiuni de stare civilă, acțiunea de divorț poate fi formulată numai de titularul stării civile respective, nu și de alte persoane.

51. Datorită importanței pe care statul o acordă, acest domeniu este unul de ordine publică, lipsa unui control al statului, exercitat, de regulă, prin organe judiciare, putând duce la un dezechilibru social, astfel încât legiuitorul român a adoptat o soluție menită să păstreze înțelegerile părților din medierea conflictelor de familie sub autoritatea statală.

52. În apărarea ordinii publice s-a instituit un control judiciar cu privire la cele mai importante aspecte ale raporturilor de familie, divorțul fiind unul dintre acestea.

53. Divorțul prin acordul soților sau divorțul remediu poate fi obținut doar pe cale judiciară, administrativă sau prin procedură notarială, potrivit dispozițiilor art. 374 și 375 din Codul civil.

54. Din aceste dispoziții legale rezultă că divorțul nu poate fi obținut, în niciun caz, pe calea acordului de mediere, nici măcar prin validarea acestuia de către instanța de judecată sub formă consfințirii acordului de mediere și pronunțarea unei hotărâri în conformitate cu dispozițiile art. 63 alin. (1) și (3) din Legea nr. 192/2006.

55. Pornind de la natura hotărârii de expedient, ca act procedural prin care se pune capăt judecătii în temeiul tranzacției intervenite între părți, trebuie amintite și dispozițiile art. 2.268 alin. (1) din Codul civil care reglementează domeniul de aplicare al tranzacției judiciare și care prevăd că "nu se poate tranzacționa asupra capacității sau stării civile a persoanelor și nici cu privire la drepturi de care părțile nu pot să dispună potrivit legii".

56. Nefiind decât un simplu înscris sub semnătură privată, acordul de mediere nu poate fi pus în executare imediat, ci trebuie supus fie verificării notarului public în vederea autentificării, fie încuviințării de către instanța de judecată care îl va cuprinde într-o hotărâre de expedient, conform dispozițiilor art. 438-441 din Codul de procedură civilă.

57. Deși ambele tipuri de acțiuni presupun parcurgerea unei proceduri necontencioase ca urmare a existenței acordului părților, între procedura divorțului prin acord și cea privind consfințirea acordului de mediere nu poate fi pus semnul egalității, prima fiind reglementată de dispozițiile speciale privind procedura divorțului cuprinse în cartea a VI-a titlul I din Codul de procedură civilă, în timp ce procedura consfințirii acordului de mediere este supusă prevederilor cuprinse în dispozițiile art. 438-441 din Codul de procedură civilă privind hotărârile prin care se încuviințează învoiala părților.

58. Diferențele dintre cele două proceduri privesc mai multe aspecte, cum ar fi instanța competentă, cuprinsul cererii adresate instanței, prezența părților, regimul căilor de atac, publicitatea hotărârii.

59. O noutate față de reglementarea similară a cuprinsului cererii de divorț din vechiul Cod de procedură civilă o constituie prevederea expresă în alin. (4) al art. 916 din actualul cod a situației în care între părți a intervenit un acord de mediere, textul de lege precizând că înțelegerea soților rezultată din mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și, după caz, la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune alături de cererii de divorț, aspect de maximă importanță pentru dezlegarea problemei de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

60. Edificator în acest sens este și textul art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 care dispune ritos că "Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul".

61. Pe de altă parte, obligativitatea prezenței fizice a soților în fața instanțelor de fond decurge din obligația instanței impusă de prevederile art. 374 alin. (3) din Codul civil privitoare la divorțul prin acordul soților pe cale judiciară, de a verifica existența consimțământului liber și nevițiat al fiecărui soț, și din obligația instituită de prevederile art. 921 alin. (2) din Codul de procedură civilă ca la fiecare înfățișare instanța să încerce împăcarea părților, obligații care nu ar putea fi aduse la îndeplinire pe calea consfințirii acordului de mediere, unde părțile pot fi reprezentate sau pot solicita judecarea

în lipsă.

62. S-ar ajunge astfel la obținerea divorțului pe alte căi și în alte condiții decât cele prevăzute de lege, ceea ce nu este permis.

63. Acordul de mediere depus alături de cererea de divorț, în care se consemnează învoiala soților cu privire la desfacerea căsătoriei, nu reprezintă decât un început de dovadă a existenței acordului de voință, care trebuie întregit și întărit prin luarea consimțământului părților în mod direct și nemijlocit de către judecătorul cauzei.

64. Doar în privința capetelor de cerere accesorii divorțului, acordul de mediere încheiat de soți are deplină valoare juridică, acesta căpătând, prin omologarea sa de către instanță, și forță executorie.

VIII. Raportul asupra recursului în interesul legii

65. Prin raportul întocmit în cauză, judecătorii-raportori au apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere cuprinzând înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei, fiind necesară investirea explicită a instanței cu o cerere de divorț și verificarea de către judecător a consimțământului soților cu privire la desfacerea căsătoriei. Referitor la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, s-a apreciat că instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

66. Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori, punctul de vedere al Ministerului Public, precum și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, constată următoarele:

IX.1. Admisibilitatea recursului în interesul legii

67. Verificând regularitatea investiției, prin prisma dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, se constată că această condiție legală este îndeplinită în ceea ce privește titularul sesizării, respectiv Avocatul Poporului.

68. Este îndeplinită și condiția privind respectarea cerințelor de ordin formal prevăzute de art. 515 din Codul de procedură civilă, care stipulează că "Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii".

69. Din cuprinsul textului de lege menționat rezultă patru condiții ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil, și anume: sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept; această problemă de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești; dovada soluționării diferite să se facă prin hotărâri judecătorești definitive; hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

70. În ceea ce privește condiția ca sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept se constată că, potrivit sesizării înaintate de Avocatul Poporului, obiectul recursului în interesul legii se circumscrie dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și anume vizează o problemă de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești, respectiv interpretarea și aplicarea neunitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, referitor la posibilitatea instanței de judecată de a lua act de acordul de mediere prin care părțile s-au înțeles cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului.

71. Astfel, potrivit actului de sesizare, problema de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești a fost generată de interpretarea și aplicarea unor reglementări legale ce s-au dovedit a fi insuficient de clare și precise, generând astfel o practică neunitară.

72. Cu privire la cea de a doua condiție, în sensul ca problema de drept ce face obiectul sesizării să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești, jurisprudența anexată sesizării a relevat că instanțele judecătorești, analizând admisibilitatea cererilor având ca obiect consfințirea acordurilor de mediere prin care părțile s-au înțeles asupra divorțului, fie au reținut că aceste cereri sunt inadmisibile, fie au ținut seama de acordul de mediere referitor la divorț, dar sub condiția ca instanța să pronunțe desfacerea căsătoriei prin acord, în urma verificării consimțământului liber exprimat al părților în acest sens, în condițiile art. 931 alin. (1) din Codul de procedură civilă, transformând, practic, cererea de pronunțare a unei hotărâri de expedient în baza acordului de mediere asupra divorțului într-o cerere de divorț prin acordul dat în fața instanței de judecată, fie au soluționat aceste cauze, pronunțând hotărâri de expedient în baza acordului de mediere, potrivit art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (1¹) din Legea nr. 192/2006.

73. Autorul sesizării a anexat dovezi din care rezultă cu claritate că problema de drept a primit o soluționare diferită la nivelul instanțelor de judecată. Din cuprinsul hotărârilor definitive anexate actului de sesizare rezultă că sunt instanțe care au interpretat diferit textele de lege ce formează obiectul sesizării, cu consecința pronunțării unor hotărâri diferite asupra aceleiași probleme de drept.

74. Dezlegarea acestei probleme de drept controversate din practica instanțelor judecătorești răspunde scopului recursului în interesul legii de a asigura o interpretare și aplicare unitară a legii de către toate instanțele judecătorești și, pe cale de consecință, o jurisprudență predictibilă.

75. În consecință, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii constată că obiectul sesizării îl reprezintă o problemă de drept atrasă de interpretarea diferită pe care instanțele naționale au dat-o în privința unor norme juridice insuficient de clare și precise, astfel încât această condiție de admisibilitate a recursului în interesul legii este îndeplinită.

76. În cauză este îndeplinită și condiția ca dovada soluționării diferite să se realizeze prin hotărâri judecătorești definitive.

77. Potrivit art. 515 din Codul de procedură civilă, dovada soluționării diferite a problemei de drept ce face obiectul sesizării trebuie să se facă prin hotărâri definitive, fără ca textul de lege menționat să impună cerința unui anumit număr de hotărâri sau condiția ca soluțiile diferite să fi fost pronunțate la nivelul instanțelor din întreaga țară.

78. În speță, deși actul de sesizare este însoțit de un număr relativ mic de hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept dedusă interpretării, se constată că și această condiție este îndeplinită.

79. De asemenea, hotărârile judecătorești sunt anexate cererii, anexele care însoțesc actul de sesizare făcând dovada îndeplinirii acestei condiții formale.

80. Pentru argumentele expuse, constatând îndeplinite condițiile regularității investirii, prin prisma dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și fiind îndeplinite și condițiile de ordin formal prescise de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, recursul în interesul legii este admisibil.

IX.2. Analiza problemei de drept ce face obiectul recursului în interesul legii

81. În ceea ce privește fondul problemei de drept supuse dezbaterii, din analiza dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 se constată că prima orientare jurisprudențială este în acord cu litera și spiritul legii, pentru argumentele ce vor fi prezentate în continuare.

82. Această analiză pornește de la observația că art. 64 alin. (1) din Legea nr. 192/2006, care reglementează regimul juridic al acordurilor de mediere încheiate între soți, permite rezolvarea prin mediere a neînțelegerilor dintre soți privitoare la continuarea căsătoriei, partajul de bunuri comune, exercițiul drepturilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, contribuția părinților la întreținerea copiilor, respectiv a celor care au ca obiect drepturi în privința cărora soții pot dispune potrivit legii, cum sunt cele ce se regăsesc în enumerarea din art. 919 alin. (1) lit. b) și f) din Codul de procedură civilă.

83. Totodată, art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 prevede că "Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul".

84. Sintagma "neînțelegerile dintre soți privitoare la continuarea căsătoriei" din cuprinsul art. 64 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 192/2006, ca și prevederile art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, care se referă expres la acest tip de acord, par să indice că legiuitorul acceptă ca desfacerea căsătoriei să facă obiect al acordului de mediere.

85. Având în vedere că art. 2 alin. (4) din Legea nr. 192/2006 stabilește că nu sunt susceptibile de mediere drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege, se impune determinarea efectelor pe care le produc acordurile de mediere încheiate între soți, potrivit art. 64 alin. (1) și (2) din Legea nr. 192/2006.

86. În privința acordurilor de mediere care au ca obiect desfacerea căsătoriei, doctrina de specialitate a definit sintagma "statutul persoanei" din cuprinsul art. 2 alin. (4) din Legea nr. 192/2006 ca fiind condiția juridică în familie și societate (de exemplu, dacă este minor sau major, căsătorit ori necăsătorit, copil firesc sau adoptat etc.; persoană de drept public ori de drept privat, cu scop lucrativ sau fără scop lucrativ, de naționalitate română sau străină etc.), iar capacitatea persoanelor desemnează aptitudinea lor, recunoscută de lege, de a avea drepturi și obligații (capacitatea de folosință) și de a le putea exercita (capacitatea de exercițiu).

87. Art. 98 din Codul civil prevede că: "Starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calitățile strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă".

88. Ca drept nepatrimonial, starea civilă conferă persoanei posibilitatea de a fi individualizată (particularizată sau identificată) cu ajutorul calităților care rezultă din actele juridice și faptele juridice de stare civilă la care a participat. În acest sens, în doctrină s-a afirmat că starea civilă este de domeniul legii, iar nu de domeniul voinței individuale, starea civilă și elementele ei componente neputând face obiectul vreunei înstrăinări sau renunțări.

89. Or, desfacerea căsătoriei prin divorț se circumscrie stării civile a persoanei, astfel încât dreptul de a cere divorțul dobândește caracter exclusiv personal.

90. Procedând la o interpretare sistematică a dispozițiilor normative anterior evocate, concluzia care se impune este în sensul că acordurile de mediere care consemnează înțelegerile soților referitoare la divorț nu sunt apte să producă efecte juridice în privința desfacerii căsătoriei în sine, însă pot să ateste modalitatea în care soții acceptă divorțul.

91. Un alt argument care susține această concluzie este adus de faptul că, în actuala reglementare, întreaga procedură a desfacerii căsătoriei are caracter legal și imperativ.

92. Astfel, pentru desfacerea căsătoriei, prevederile art. 916 alin. (1), art. 930 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv ale art. 376 alin. (1) din Codul civil impun, drept condiție de formă, depunerea unei cereri având ca obiect divorțul, semnată de ambii soți.

93. Or, acordul de mediere privitor la desfacerea căsătoriei nu reprezintă un act de investire al instanței, în sensul art. 194 din Codul de procedură civilă, și nici cerere adresată notarului public sau ofițerului de stare civilă, potrivit art. 376 alin. (1) din Codul civil.

94. Totodată, dispozițiile art. 373 și 374 din Codul civil prevăd că desfacerea căsătoriei prin divorț poate fi dispusă, în cazurile prevăzute de art. 373 din Codul civil, de instanțele de judecată, procedura divorțului fiind reglementată imperativ prin dispozițiile art. 915-935 din Codul de procedură civilă.

95. De asemenea, art. 375 din Codul civil prevede posibilitatea constatării desfacerii căsătoriei de către ofițerul de stare civilă ori notarul public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților, în cazul în care există acordul soților.

96. Potrivit art. 374 alin. (3) și art. 376 alin. (3) din Codul civil, în ipoteza desfacerii căsătoriei prin acordul soților, indiferent de procedura prin care se realizează (administrativă, notarială sau judiciară), divorțul presupune verificarea consimțământului soților la desfacerea căsătoriei de către instanța de judecată, notarul public sau ofițerul de stare civilă, așadar de către o autoritate publică, respectiv de către un funcționar public investit să îndeplinească un serviciu de interes public.

97. Or, deși de esența instituției medierii este încrederea pe care părțile o acordă mediatorului, ca persoană aptă să faciliteze negocierile dintre ele și să le sprijine pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc convenabile, eficiente și durabile, iar activitatea de mediere reprezintă o activitate de interes public, potrivit art. 2 din Legea nr. 192/2006, mediatorii nu au calitatea de agenți instrumentatori investiți de lege să îndeplinească un serviciu de interes public și nici de reprezentanți ai statului în exercitarea funcției.

98. Un argument în plus în susținerea acestei concluzii este acela că mediatorul nu este menționat în cuprinsul art. 376 alin. (3) din Codul civil.

99. Prin urmare, nefiind îndeplinite cerințele impuse de art. 374 alin. (3) și art. 376 alin. (3) din Codul civil, exprimarea de către soți a acordului acestora privind desfacerea căsătoriei în fața unui mediator și încheierea de către aceștia a unui acord de mediere în care consemnează acest acord nu poate avea drept consecință desfacerea căsătoriei prin acordul soților.

100. Totodată, potrivit art. 382 alin. (1) și (3) din Codul civil, desfacerea căsătoriei prin acordul soților se realizează prin hotărârea judecătorească definitivă prin care se pronunță divorțul, respectiv prin certificatul de divorț emis de notarul public sau ofițerul de stare civilă competent, așadar, printr-un înscris autentic.

101. Art. 58 din Legea nr. 192/2006 prevede că acordurile de mediere au valoarea unor înscrisuri sub semnătură privată, motiv pentru care acordul de mediere încheiat în fața mediatorului nu este menționat în cuprinsul art. 382 alin. (1) și (3) din Codul civil.

102. În contextul menționat, de vreme ce acordul de mediere nu îndeplinește cerința de a fi un act autentic, înțelegerea soților consemnată într-un astfel de acord, cu privire la divorț, nu are aptitudinea de a determina desfacerea căsătoriei prin acord.

103. Ca urmare, prin încheierea unui acord de mediere cu privire la divorț, soții nu pot să deroge de la normele imperative care reglementează condițiile și procedura desfacerii căsătoriei.

104. De asemenea, se impune a se verifica dacă acordul de mediere cuprinzând înțelegerea soților privitoare la desfacerea căsătoriei poate fi consfințit de instanța de judecată prin pronunțarea unei hotărâri de expedient, conform art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006.

105. O atare analiză se impune întrucât, așa cum s-a arătat anterior, art. 382 alin. (1) din Codul civil stabilește imperativ că desfacerea căsătoriei se dispune printr-o hotărâre prin care instanța pronunță divorțul.

106. Potrivit art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006: "Părțile sau partea interesată se pot înfățișa la instanța judecătorească pentru a cere, îndeplinind procedurile legale, să se dea o hotărâre care să consfințească înțelegerea lor. Competența aparține fie judecătorei în a cărei circumscripție își are domiciliul sau reședința ori, după caz, sediul oricare dintre părți, fie judecătorei în a cărei circumscripție se află locul unde a fost încheiat acordul de mediere. Hotărârea prin care instanța încuviințează înțelegerea părților se dă în camera de consiliu și constituie titlu executoriu în condițiile legii (...)".

107. Cerința din art. 382 alin. (1) din Codul civil referitoare la pronunțarea divorțului printr-o hotărâre judecătorească definitivă impune concluzia că hotărârea prin care se pronunță divorțul prin acord presupune verificarea de către instanța de judecată a consimțământului actual al soților, liber și neviciat, la desfacerea căsătoriei, cerută de art. 374 alin. (3) din Codul civil.

108. Spre deosebire de acordul exprimat în fața instanței, consfințit prin hotărârea judecătorească prin care se pronunță divorțul, înțelegerile încheiate în procedura medierii pot fi afectate de termene și condiții.

109. În doctrină s-a subliniat că instanța verifică îndeplinirea condiției privitoare la consimțământul soților, în sensul că acesta este necesar a fi constatată înrunit pe tot parcursul procedurii, și nu doar la momentul sesizării instanței.

110. Or, prin ipoteză, acordul de mediere cuprinzând înțelegerea soților referitoare la divorț consemnează acordul acestora în privința desfacerii căsătoriei la data încheierii lui, așadar anterior momentului sesizării instanței, iar nu la termenul de judecată la care instanța trebuie să verifice stăruința soților în desfacerea căsătoriei, conform art. 931 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

111. Prin urmare, acordul de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei are doar valoarea unui mijloc de dovadă privind intenția soților de a divorța, existentă la momentul încheierii lui, astfel încât el nu poate fi consfințit de către instanță pe calea unei hotărâri de expedient.

112. Această concluzie rezidă și din reglementarea în mod distinct, în cuprinsul prevederilor alin. (1¹) și alin. (2) ale art. 64 din Legea nr. 192/2006, a regimului juridic al acordurilor de mediere privind stingerea conflictelor ce au ca obiect exercițiul drepturilor părintești, contribuția părinților la întreținerea copiilor și stabilirea domiciliului copiilor de cel aplicabil înțelegerilor încheiate de soți referitoare la desfacerea căsătoriei.

113. Astfel, este neîndoielnic că, potrivit art. 64 alin. (1¹) din Legea nr. 192/2006, pot fi consfințite prin pronunțarea unei hotărâri de expedient acordurile de mediere încheiate de soți pentru soluționarea amiabilă a conflictelor ce au ca obiect exercițiul drepturilor părintești, contribuția acestora la întreținerea copiilor, stabilirea domiciliului copiilor. Această concluzie rezultă din simpla lectură a acestei norme.

114. Însă legiuitorul nu a înțeles să includă acordurile de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei în enumerarea din art. 64 alin. (1¹) al Legii nr. 192/2006, în privința acestora limitându-se la a statua prin art. 64 alin. (2) al Legii nr. 192/2006 că pot fi depuse la instanța competentă să pronunțe divorțul.

115. Or, în măsura în care voința legiuitorului ar fi fost aceea ca acordurile de mediere, cuprinzând înțelegerea soților referitoare la desfacerea căsătoriei, să poată fi consfințite prin pronunțarea unei hotărâri de expedient, nu s-ar mai fi impus o atare diferențiere.

116. De altfel, intenția legiuitorului ca înțelegerile încheiate între soți privitoare la desfacerea căsătoriei să nu facă parte din cele care pot fi consfințite de instanță, conform procedurii prevăzute de art. 438 din Codul de procedură civilă,

rezultă și din art. 916 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

117. În acest sens, art. 916 alin. (4) din Codul de procedură civilă, normă care este cuprinsă în capitolul I intitulat "Dispoziții comune" al titlului I din cartea a VI-a a Codului de procedură civilă, titlu care reglementează procedura divorțului, stabilește că, odată cu cererea de divorț, soții pot alătura acesteia înțelegerea lor rezultată din mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și, după caz, la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului.

118. Așadar, prin această prevedere legală, legiuitorul a înțeles să rămână consecvent reglementării anterioare inserate în art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006.

119. Interpretarea dată art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, în sensul că instanța nu poate lua act, printr-o hotărâre de expedient, de înțelegerea soților asupra desfacerii căsătoriei, divorțul vizând starea civilă a persoanei, este în concordanță și cu art. 2.268 alin. (1) din Codul civil potrivit căruia "Nu se poate tranzacționa asupra capacității sau stării civile a persoanelor și nici cu privire la drepturi de care părțile nu pot să dispună potrivit legii".

120. Ca atare, încheierea unui acord de mediere de către soți, în care este consemnată înțelegerea acestora referitoare la desfacerea căsătoriei, nu îi îndreptățește să solicite consfințirea acestui acord în condițiile stabilite de art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, care fac trimitere la art. 438 din Codul de procedură civilă, soții fiind obligați să se conformeze normelor de procedură stabilite imperativ de art. 915 și următoarele din Codul de procedură civilă.

121. Soluția este conformă și jurisprudenței Curții Constituționale care a statuat că "procesul de divorț în întregul său, și nu doar acțiunea prin care aceste aspecte sunt deduse judecății, are caracter strict personal, deoarece obiectul său implică antamarea de către instanță a unor aspecte ținând de viața intimă și familială a părților din litigiu. Acest caracter strict personal al procesului a impus adoptarea unei proceduri speciale, derogatorii de la normele dreptului comun, care nu face decât să dea expresie particularității esențiale a procesului de divorț și implicit prevederilor constituționale cuprinse în art. 26 referitor la viața intimă, familială și privată" (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 305 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 29 iunie 2016).

122. În ceea ce privește acordurile de mediere încheiate între soți în temeiul art. 64 alin. (1) din Legea nr. 192/2006, care au ca obiect soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor ce derivă din efectele nepatrimoniale ale divorțului, precum numele soților, efectele divorțului în raporturile dintre soți și copiii lor minori, aceste înțelegeri pot constitui obiect al medierii, în privința acestora prevederile art. 64 alin. (1¹) din Legea nr. 192/2006 stabilind neechivoc că pot îmbrăca forma unor hotărâri de expedient.

123. Un argument în acest sens îl constituie prevederile art. 383 alin. (1), art. 396 alin. (1) și art. 400 din Codul civil, norme care consacră expres posibilitatea încheierii unor înțelegeri între soți referitoare la numele acestora, respectiv la modalitatea de exercitare a drepturilor părintești sau la locuința copilului, după divorț.

124. Ca atare, soții sunt îndreptățiți să solicite consfințirea acordurilor de mediere cu acest obiect încheiate în temeiul art. 64 alin. (1) din Legea nr. 192/2006, prin pronunțarea unei hotărâri de expedient de către instanța de judecată investită cu soluționarea divorțului.

125. Această hotărâre urmează a se pronunța în cazul desfacerii căsătoriei prin procedura divorțului reglementată de art. 915-935 din Codul de procedură civilă, ținându-se cont și de dezlegarea din prezenta decizie referitoare la efectele unui acord de mediere având ca obiect înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei.

126. Tot astfel, potrivit art. 2 coroborat cu art. 64 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 192/2006, și efectele patrimoniale ale divorțului pot constitui obiect al înțelegerilor soților, astfel cum sunt consemnate în cuprinsul acordurilor de mediere.

127. Pentru aceste considerente, se va constata că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006, instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere referitor la înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei.

128. Cu privire la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect, pentru ipoteza în care se va desface căsătoria.

129. Pentru considerentele arătate, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere referitor la înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei.

Cu privire la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 decembrie 2019.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Mitroi